

Т.О. Тарасова, д-р екон. наук, проф. (*ХДУХТ, Харків*)
А.О. Черчата, канд. екон. наук, доц. (*ПДАБА, Дніпро*)

СОЦІАЛЬНО-ПЕРЕТВОРЮВАЛЬНІ ІНВЕСТИЦІЇ ЯК МЕХАНІЗМ КОНСОЛІДАЦІЇ ФІНАНСОВИХ РЕСУРСІВ ДЕРЖАВНОГО ТА ПРИВАТНОГО СЕКТОРІВ

Сучасна криза цивілізації, довела, що глобальним соціально-економічним фактором у сучасному світі стала непередбачувана пандемія коронавірусу. І поки більшість візіонерів, футурологів, вчених працюють на розробкою сценаріїв виживання та розвитку суспільства, відбувається зміна ланцюга соціальних трансформацій та співіснування країн, і як наслідок, способу життя людей. Змінюється не просто етикет буття (догми, релігійна поведінка, привітання), а й етичні норми та ставлення до об'єктів соціального середовища. На очах відбуваються радикальні зрушення у ставленні до соціальної відповідальності в бізнес-середовищі і формування нової парадигми соціальної підтримки, яка об'єднує підприємців, владу та населення країни.

Консолідація фінансових ресурсів державного та приватного секторів сприяє вирішенню першочергового завдання, яке полягає у створенні суспільних благ задля підвищення якості і збереження життя людей усіх соціальних груп суспільства. Новою основою для економіки виступає соціальна відповідальність бізнесу, в той час як державно-приватне партнерство може стати її інструментом. Здоров'я нації становить стратегічний ресурс країни і складає основу формування людського капіталу, що вимагає від держави розробку і впровадження медичних інновацій, виявлення нових джерел фінансування, а також сучасних інструментів управління сферою охорони здоров'я.

В умовах жорсткого дефіциту коштів, владні органи ініціювали процедуру запровадження секвестру бюджету та оптимізації видатків, але в умовах тотального карантину суспільства та зупинки виробничих процесів таких заходів недостатньо. Необхідно розробити та запропонувати бізнесу принципово нові форми партнерства, які його вмотивують на виробництво фармацевтичних засобів запобігання наслідкам вірусної хвороби та засобів захисту медичного персоналу. Особливо це стосується фармацевтичної галузі, яка має потужності задля задоволення потреб охорони здоров'я.

Головним трендом діяльності бізнесує орієнтація на цілі сталого розвитку ООН, оскільки це основний документ, який визначає вектор розвитку економіки в бік суспільства, яке і повинно виступати кінцевим бенефіціаром всіх технологічних поліпшень і новацій. Одним з підсумків роботи, яка ведеться сьогодні в цьому напрямку, є

створення нового фінансового інструменту – соціальних облігацій (SocialImpactBonds). Соціальна облігація передбачає емісійну позикубізнесу, який зобов'язується в майбутньому погасити номінальну вартість соціально-перетворюючої інвестиції. Дохідна компенсація сплачується державою у разі виробництва або надання суб'єктом господарювання суспільно значимої послуги або суспільного блага.

Сьогодні існує декілька видів соціальних облігацій, а саме:

- облігації, кошти від яких спрямовуються на соціальні цілі: борговий інструмент з правом вимоги до емітента;

- облігації, прив'язані до доходів: боргове зобов'язання без права регресу до емітента, в якому кредитний ризик є предметом застави грошових надходжень у вигляді доходів, винагород, податків тощо, і надходження від розміщення яких витрачаються на соціальні проекти;

- облігації проектного фінансування: облігації з правом або без права регресу до емітента, спрямовані на фінансування одного або декількох соціальних проектів, інвестор за якими несе ризики, пов'язані з проектами;

- сек'юритизаційні облігації: облігації, забезпечені одним або декількома соціальними проектами, що забезпечені активами (іпотекою), основним джерелом погашення яких є грошові надходження від активів.

Такий формат державно-приватного партнерства дозволяє відстрочити платіж за суспільне благо, в той час як кінцеві бенефіціари можуть використовувати його вже сьогодні. За таких умов соціально-перетворюючі інвестиції характеризують державно-приватне партнерство як універсальний механізм корпоративної соціальної відповідальності. Подання суспільної структури соціальної сфери в якості фінансового інвестиційного проекту перетворює його на рентабельний з самого початку і привертає майбутніх безпосередніх споживачів.

Серед обмежень запровадження даного фінансового інструменту доцільно відмітити складний процес підготовки контракту, особливо труднощі, пов'язані з виміром соціального ефекту, а також дефіцит стандартизованих методик оцінки соціального ефекту. Це знижує інтерес інвесторів, яким необхідне розуміння, наскільки соціальний результат проекту виправдає їх рішення на користь ризикованого і порівняно низко прибуткового класу активів. Для соціально-орієнтованого бізнесу стримуючим фактором також може стати конфлікт між соціальною місією та метою отримання прибутку, актуальною для соціальних інвесторів.